

УДК 338.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Ревчук А.А. студентка, Кравченко Ю.М., к.е.н., доцент

Державний біотехнологічний університет

З 2021 року український бізнес переживає не найкращі часи. Спершу пандемія COVID-19, а згодом повномасштабне вторгнення РФ внесли жорсткі корективи у розвиток бізнесу і підприємництва.

Бізнес є важливим для функціонування будь-якої країни, оскільки саме бізнес формує ВВП, створює додатковий продукт та додаткову вартість. Створюючи локальні бізнеси, підприємці стимулюють зайнятість, сплачують переважно місцеві податки й збори, а також формують ресурс для пенсійного забезпечення. Це особливо цінно в умовах важких економічних обставин, спричинених війною. Очевидно, що позитивна динаміка тут незначна, а зміни не є одномоментні, але потрібно дивитися на це комплексно, в стратегічному вимірі.

Оцінити рівень розвитку бізнесу в країні можна шляхом оцінки економічної ефективності його ведення.

Так, під економічною ефективністю розуміють результативність економічної системи, виражену в співвідношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів [1]. Таким чином, чим менше кількість витрачених ресурсів та якісніше кінцевий результат, тим вище ефективність бізнесу як економічної системи.

Розглянемо окремо кожен з цих складових та негативний вплив війни на них.

По-перше, залучення ресурсів, мінімізація та оптимізація їх використання під час війни ускладнено значними логістичними проблемами (порушення логістичних ланцюжків, збільшення ризиків втрати ресурсів під час транспортування тощо). Вирішенням цієї проблеми може стати страхування ризиків втрати (пошкодження), мінімізація відстаней при транспортуванні. Окрім того, значна кількість імпортованих ресурсів може бути недоступною або значно здорожчати. Вирішенням цієї проблеми може стати імпортозаміщення.

По-друге, отримання найкращого кінцевого результату може ускладнюватися кадровими проблемами (неможливість залучити кваліфікованих спеціалістів через міграцію, залучення чоловіків до армії тощо), значним податковим тиском тощо.

В таких умовах неможливо переоцінити необхідність підтримки бізнесу з боку держави.

Так, для допомоги бізнесу уряд впровадив чимало програм (але чи достатньо їх – питання складне, як для умов воєнного стану): податкові пільги, скасування податкових перевірок, звільнення від сплати ЄСВ у разі неотримання підприємцями доходу тощо.

Окрім того, запроваджено різні ініціативи для підтримки підприємців, такі як гранти, кредити та різні проекти міжнародних донорів. Підприємці, які не

злякалися викликів війни, органи влади, волонтерські організації та інші стейкхолдери працюють разом, щоб забезпечити ефективне функціонування економічної інфраструктури по всій країні, поки військові тримають фронт.

Та цього, на жаль, замало. Дослідження Асоціації експертів зі сталого розвитку показало, що для відновлення українського малого та середнього бізнесу потрібно близько шести мільярдів євро [2]. І це станом на сьогодні. При цьому важливо переглянути підхід до фінансової підтримки: замість того, щоб створювати залежність, потрібно зосередити увагу на розбудові місцевого бізнес-потенціалу та підтримці місцевих підприємців. Це дозволить у довгостроковій перспективі забезпечити стійкий розвиток громад.

Важливо, щоб уряд, органи місцевого самоврядування, великі компанії стимулювали мікробізнес у громадах, забезпечуючи збереження податків на місці та сприяючи розвитку власних джерел доходів. Реалізація цього підходу дозволить не лише забезпечити підтримку ветеранів і їхніх сімей, а й зробити вагомий внесок у загальний розвиток громад та економіки країни [2].

Таким чином, навіть у складних умовах ведення бізнесу під час війни можна робити це ефективно при сприятливих ініціатив, спрямованих на підтримку підприємців, особливо малого та середнього бізнесу, що сприятиме стабільності й розвитку економіки країни.

Список літератури:

1. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C
2. <https://forbes.ua/company/pidtrimka-ekonomiki-pid-chas-viyni-chomu-velikomu-biznesu-vigidno-dopomagati-malomu-01092023-15673>
3. <https://blog.olx.ua/33526/sekreti-uspishnogo-vedennja-biznesu-v-umovah-vijni-navichki-jaki-potribno-rozvivati/>
4. V. Antoshchenkova, V. Onegina, T. Gutsul, O. Boblovskyi, Y. Kravchenko, *Agricultural and Resource Economics*, 2023, 9(1), pp 116–138 (Scopus). С. 212-219.
5. Онегіна В.М., Антощенко В.В., Кравченко Ю.М. Особливості впровадження системи управління якістю сільськогосподарської продукції в умовах євроінтеграції. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 2 (35). С. 121-126. URL: <http://www.easterneuropeebm.in.ua/index.php/vipusk-35-2022>
6. Онегіна В.М., Антощенко В.В., Кравченко Ю.М. Теоретичні підходи щодо визначення сутності та особливості оцінки якості сільськогосподарської продукції. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* 2022. Випуск 2 (69). С.89-94.